

Mgr. Alena Machoninová, Ph.D.
Lektorát českého jazyka a literatury
Fakulta cizích jazyků a teritoriálních studií Moskevské státní univerzity M. V. Lomonosova
Katedra slovanských jazyků a kultur

Výroční zpráva za akademický rok 2012/2013

Pracoviště lektora českého jazyka a literatury

[Na Katedře slovanských jazyků a kultur Fakulty cizích jazyků a teritoriálních studií Moskevské státní univerzity M. V. Lomonosova](#) (dále jen FCJ MSU) probíhá výuka českého, polského, bulharského a srbského jazyka. V akademickém roce 2012/2013 český jazyk jako hlavní obor studovali studenti 3. ročníku. Český jazyk jako hlavní obor se na FCJ MSU otevírá vždy jednou za čtyři roky.

V zimním semestru akademického roku 2012/2013 FCJ MSU ve spolupráci s [Ústavem pro jazykovou a odbornou přípravu Univerzity Karlovy v Praze](#) (dále ÚJOP UK) již podruhé pořádala intenzivní kurz českého jazyka (20 hodin týdně), který je součástí přípravy ke studiu na vysokých školách v České republice. V letním semestru absolventi kurzu pokračovali ve studiu v Praze.

Kromě domovské fakulty pedagogové (včetně lektora) Katedry slovanských jazyků a kultur vyučují český jazyk také na [Katedře dějin jižních a západních Slovanů Historické fakulty MSU](#) a na [Fakultě žurnalistiky MSU](#).

V akademickém roce 2012/2013 jsem jako lektorka působila také na [Ruské státní humanitní univerzitě](#) (dále jen RSHU) na [Katedře slavistiky a středoevropských studií](#).

Počty studentů

V akademickém roce 2012/2013 český jazyk na FCJ MSU jako hlavní obor studovali 3 studenti 3. ročníku.

Intenzivní semestrální kurz českého jazyka navštěvovalo a úspěšně absolvovalo 7 studentů.

Na Historické fakultě MSU český jazyk jako druhý cizí jazyk studovalo 10 studentů 3. ročníku a 4 studenti 4. ročníku. Na Fakultě žurnalistiky 11 studentů 3. ročníku a 4 studenti 4. ročníku.

Na RSHU český jazyk studovalo 8 studentů 2. ročníku čtyřletého bakalářského studia.

Věk studentů zmíněných fakult se pohybuje mezi 17 až 23 lety.

Intenzivní kurzy českého jazyka navštěvují převážně čerství absolventi ruských středních škol.

Charakteristika studia

Pro studenty FCJ MSU je český jazyk hlavním studijním oborem, jako druhý obor v současné době studenti studují anglický jazyk (1 studentka 3. ročníku) a španělský jazyk (2 studenti 3. ročníku). Po absolvování pětiletého studia zakončeného státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce (ke které směřují ročníkové práce, jež studenti píší a obhajují od 3. ročníku studia) student získává aprobaci učitele českého jazyka na základní a střední škole a překladatele/tlumočníka z českého a dalšího studovaného jazyka.

Studium si s ohledem na výsledky přijímacích zkoušek někteří studenti hradí sami. Bezplatně je univerzitou poskytována jen část míst. Od akademického roku 2010/2011 jsou studenti na všechny vysoké školy v Ruské federaci přijímáni na základě výsledků jednotné státní maturity, kterou je ukončeno jedenáctileté povinné vzdělání. Některé univerzity a katedry přihlížejí také k výsledkům různých znalostních olympiád. Znalostní olympiáda z českého jazyka a kultury byla v roce 2011 také součástí přijímacího řízení na Katedru slovanských jazyků a kultur. Od akademického roku 2011/2012 MSU přešla na čtyřleté bakalářské studium a navazující dvou až tříleté magisterské studium. Magisterské studium si budou studenti plně hradit sami. Studenti přijatí ke studiu v akademickém roce 2010/2011 dostudují podle stávajícího programu, po jehož ukončení obdrží zmíněnou aprobaci učitele českého jazyka a překladatele/tlumočníka. V bakalářském programu bohemistiku na FCJ MSU začnou studovat studenti, kteří studium zahájí v akademickém roce 2014/2015.

Studenti 3. ročníku studují český jazyk již pátým rokem, neboť všichni absolvovali dvouleté přípravné kurzy (6 hodin českého jazyka týdně). Jejich jazykové znalosti odpovídají úrovni C1-C2. Bez obtíží rozumí mluvenému i písemnému projevu. S drobnými chybami píšou i práce na poměrně složitá témata, nejen v rámci výuky českého jazyka, ale i v rámci přednášek z dějin české literatury nebo českého filmu.

Vzhledem k dobré jazykové vybavenosti studentů výuka probíhá (nejen gramatická cvičení a konverzace, ale také přednášky z české literatury, českého filmu aj.) výhradně v českém jazyce.

Základní metodologickou kostru ve výuce českého jazyka ve 3. ročníku tvořila učebnice J. Bischofové, J. Hasila, M. Hrdličky, J. Kramářové: *Čeština pro středně a více pokročilé*. Praha: Karolinum 2001.

Výuka se dále opírala o gramatické cvičebnice jako například: A. Trnková: *Cvičení z české mluvnice pro cizince* (Praha 1998).

Další materiály spojené s probíranými tematickými okruhy, soustředěné na práci s psaným i mluveným slovem, jsem čerpala především z českých médií (Lidové noviny, Hospodářské noviny, Kulturní čtrnáctideník A2, Respekt, Tvar, Český Rozhlas aj.).

Výběr četby k přednáškám z dějin české literatury se orientoval především na texty dostupné v Rusku nejen v českém originále, ale i v ruském překladu. Výborný základní přehled studentům poskytly čítanky: J. Lehár, A. Stich eds.: *Česká literatura od počátků k dnešku. Kniha textů 1* (Praha 1999) a J. Janáčková, M. Lukešová eds.: *Česká literatura od počátků k dnešku. Kniha textů 2* (Praha 1999).

V zimním semestru akademického roku 2012/2013 studenti 3. ročníku absolvovali mimo jiné kurz zaměřený na písemný překlad z ruštiny do češtiny. Texty určené k překladu se zaměřovaly především na aktuální kulturní, společenská i politická témata, která rezonovala nejen v České republice, ale také v Rusku. Výběr textů z ruskojazyčných médií ([Rádio Svoboda](#), [Bolšoj gorod](#), [Snob](#) aj.) částečně ovlivňovali a podněcovali také sami studenti.

V letním semestru studenti 3. ročníku absolvovali také filmový seminář věnovaný české komedii.

V tomto akademickém roce studenti 3. ročníku také psali a úspěšně obhájili své první vědecké práce, které pomalu směřují k jejich budoucím diplomovým pracím.

Již tradičně jsem byla vedoucí práce věnované české literatuře, konkrétně české avantgardě – vztahům mezi slovem a obrazem.

Pro studenty Historické fakulty MSU a Fakulty žurnalistiky MSU je český jazyk druhým nebo třetím povinným cizím jazykem. Většina studentů si český jazyk zvolila proto, že jejich ročníkové a diplomové práce se budou soustředit na problematiku spojenou s Českou republikou. Většina studentů je po dvou semestrech schopna bez větších problémů hovořit na témata spojená s jejich obory. Vzhledem k tomu, že český jazyk potřebují především jako nástroj k získávání informací o dané zemi (převážně z tištěných publikací), je jejich výuka zaměřena v první řadě na práci s textem, již si za dva roky studia českého jazyka dokáží bez potíží osvojit. Dvouletý program studia českého jazyka studenti Historické fakulty a Fakulty žurnalistiky MSU zakončují státní závěrečnou zkouškou z českého jazyka. Zkouška se skládá z: 1) lexikálně-gramatického písemného testu, 2) překladu odborného textu z oblasti českých dějin, respektive žurnalistiky do ruského jazyka, 3) čtení odborného textu a jeho referování v českém jazyce, 4) doplňujících otázek souvisejících s profesním zaměřením studenta.

Výuka českého jazyka na Historické fakultě a Fakultě žurnalistiky MSU probíhá v češtině i ruštině. Výuka české gramatiky se zde opírá především o učebnice O. Štindla *Easy Czech Elementary* (Praha 2008), I. Reškové a M. Pintarové *Communicative Czech – Elementary Czech, Intermediate Czech* (Praha 1995, 1996), A. Nekovářové *Čeština pro život* (Praha 2005) a A. G. Širokovové *Češskij jazyk* (Moskva 1988).

Studenti Fakulty žurnalistiky MSU pracují s publicistickými texty různých žánrů nejčastěji z Lidových a Hospodářských novin a jejich blogů, z Českého rozhlasu (jak v písemné, tak zvukové podobě) a časopisu Respekt.

Pro studenty Katedry slavistiky a středoevropských studií RSHU je bohemistika jejich hlavním oborem a studují ji v čtyřletém bakalářském studiu. Jako lektorka jsem na této katedře vedla hodiny konverzace a analytického čtení. Tematickou kostru k hodinám konverzace tvořila učebnice Aleny Nekovářové *Čeština pro život* (Praha 2005). Hodiny analytického čtení byly věnovány povídkové tvorbě autorů druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století.

Studenti všech tří fakult MSU mají v průběhu studia možnost zúčastnit se měsíční až tříměsíční stáže v ČR, a to na základě mezifakultních dohod se Západočeskou univerzitou v Plzni a Univerzitou Palackého v Olomouci. Cestu i pobyt si studenti hradí sami, přijímací strana poskytuje bezplatné ubytování a studium. V letním semestru akademického roku 2012/2013 této možnosti s radostí využili tři studenti.

Studenti všech tří fakult MSU se pravidelně účastní také letní školy slovanských jazyků, kterou pořádá FF UK v Praze a Poděbradech a také Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. V akademickém roce 2012/2013 letní školu absolvují dva studenti z Fakulty žurnalistiky MSU.

Úvazek lektora v akademickém roce 2012/2013

Úvazek v akademickém roce 2012/2013 činil 22–26 hodin týdně. Z toho na FCJ MSU pro studenty 3. ročníku 2–4 hodiny týdně českého jazyka (gramatika a konverzace – kurz je zakončen zkouškou po LS i ZS), 2 hodiny týdně seminář věnovaný překladu, 4 hodiny týdně seminář věnovaný české filmové komedii.

V ZS jsem se podílela na výuce intenzivního kurzu českého jazyka pořádaného ve spolupráci FCJ MSU a ÚJOP UK – 8–12 hodin týdně. Kurz byl zakončen certifikovanou zkouškou na úrovni B1.

Úvazek na Fakultě žurnalistiky MSU: 4 hodiny týdně českého jazyka (gramatiky a konverzace) pro studenty 3. ročníku a 2 hodiny pro studenty 4. ročníku. (Kurz je zakončen zápočtem po ZS, zkouškou po LS, v případě 4. ročníku se jedná o státní závěrečnou zkoušku).

Na Katedře slavistiky a středoevropských studií RSHU jsem vyučovala 2 hodiny týdně konverzace českého jazyka a 2 hodiny týdně seminář analytického čtení. Kurz byl zakončen zkouškou po ZS i LS.

Vybavenost pracoviště

Pracoviště FCJ MSU je vybaveno dobře jak technikou, tak studijními materiály (na katedře je vlastní nevelká bohemistická knihovna, která za svou existenci vděčí také pravidelným zásilkám z Domu zahraničních služeb). Katedře slovanských jazyků a kultur patří také jedna učebna (vybavená mimo jiné mapami), o níž se dělí studenti všech ročníků i slovanských jazyků.

Podmínky na Fakultě žurnalistiky a na Historické fakultě jsou spíše polní. Lektor nemá přístup k žádné technice, nemá bohužel ani žádný kabinet. Mírné nepohodlí naštěstí vyvažuje přátelská atmosféra.

Spolupráce s jinými organizacemi a další aktivity

Studenti pravidelně navštěvují kulturní akce pořádané [Českým centrem](#) a také se ochotně a se zájmem podílejí na jejich přípravě. Velký úspěch mají autorská čtení, která jsou mimo jiné pravidelně součástí [moskevského knižního veletrhu intelektuální literatury Nonfiction](#) (ten v roce 2012 navštívil například Petr Šabach či Jiří Hájíček), a také filmové projekce, například festival nového českého filmu [Czech in](#). Nezapomenutelným zážitkem nejen pro studenty byl bezesporu koncert Ivy Bittové [v kulturním centru DOM](#).

Studenti se zúčastnili také řady dalších diskusních pořadů, výstav a projekcí, které pořádalo České centrum. Pro jejich otevřenou a živou atmosféru se česká kultura (a nejen české pivo) pro studenty českého jazyka i další, mnohdy náhodné návštěvníky stává podmětem ke studiu a samostatné práci.

Každoročně se studenti zapojují také do překladatelské soutěže pořádané Českým centrem v Moskvě. V letošním roce se překládal [úryvek ze vzpomínek Klimenta Štěpánka na Jaroslava Haška](#).

K již tradičním mimofakultním aktivitám lektora patří příprava studentů k certifikované zkoušce z českého jazyka. K rodilému mluvčímu se zpravidla obracejí zájemci o úroveň B2 a vyšší.

Potěšujícím faktem zůstává neutuchající zájem Rusů o český jazyk, českou kulturu a historii. Vyrůstá také zájem o soukromé hodiny českého jazyka, jehož znalost dnešní Rusové chápou jako nezbytnou podmínku pro své působení v České republice.

V Moskvě 31. července 2013

Mgr. Alena Machoninová, Ph.D.